

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82642,Stubielewicz-Stefan.html>
2022-10-05, 02:03

Stubielewicz Stefan

STUBIELEWICZ (Stubilewicz) Stefan (2 XI 1762, Wołyń – 17 IV 1814, Wilno), fizyk. Był synem Zenona, szlachcica.

Uczył się w szkołach we Włodzimierzu i Łucku. W X 1786 rozpoczął studia w Szkole Głównej Litewskiej w Wilnie. Słuchał wykładów z fizyki, chemii, matematyki, anatomii, fizjologii, historii naturalnej, wymowy, poezji, prawa natury i historii powszechnej. Najwięcej uwagi poświęcił fizyce i chemii, choć w tym czasie interesował się również literaturą piękną i muzyką. Jeszcze podczas studiów złożył tzw. submisję, tzn. zobowiązanie do przyjęcia obowiązków nauczyciela.

Po ukończeniu studiów S. otrzymał stopień doktora filozofii i nauk wyzwolonych i od IX 1790 był nauczycielem fizyki w szkole podwydziałowej w Wilnie. Latem 1796 zwolnił się na własną prośbę ze względu na stan zdrowia, jednak rok później przystąpił do konkursu i został zatrudniony jako wiceprofesor (adiunkt) fizyki przy Katedrze Fizyki zajmowanej przez ks. Józefa Mickiewicza w Szkole Głównej Litewskiej. Miał nadzorować gabinet fizyczny. Od IX 1798 zaczął wykłady z fizyki eksperymentalnej; czasami zastępował też nieobecnego lub chorego Mickiewicza. Słuchał w tym czasie wykładów profesora chemii Jędrzeja Śniadeckiego.

W 1802 S. wyjechał na studia do Wiednia, Bolonii, Padwy, Pawii, Florencji, Mediolanu i Turynu. Rozczarował go niski poziom uczelni włoskich. Przez Lyon udał się do Paryża, gdzie na uniwersytetach słuchał wykładów wybitnych matematyków i fizyków – m.in. Pierre'a Simona Laplace'a oraz Gasparda Monge'a. Został tam wybrany na członka Société Galvanique et des Recherches Physiques. W drodze powrotnej do Wilna jesienią 1804 odwiedził uczelnie niemieckie w Getyndze (przyjęto go tam do Królewskiego Towarzystwa Nauk i Umiejętności), a także poznał uniwersytety w Lipsku, Halle i Berlinie. Za pieniądze

przyznane przez Radę Uniw. Wileńskiego zakupił przyrządy do gabinetu fizycznego.

Po powrocie S. wykładał fizykę na Imperatorskim Uniw. Wileńskim wg własnego nowoczesnego programu nauczania. Jego starannie przygotowane i ilustrowane doświadczeniami wykłady cieszyły się uznaniem. Śledził najnowsze osiągnięcia wiedzy, zwłaszcza dotyczące elektryczności. W 1805 złożył na konkurs pracę, w której wyjaśniał powstawanie piorunów i działanie piorunochronu, i na tej podstawie został mianowany profesorem. Znacznie rozbudował gabinet fizyczny, sprowadzając z zagranicy przyrządy z zakresu optyki, elektryczności, pneumatyki, kalorymetrii i mechaniki.

Po przedwczesnej śmierci S. na gruźlicę jego przyjaciel, profesor medycyny Jakub Szymkiewicz, ogłosił z pozostawionych rękopisów dwie książki: *Zbiór krótki początków fizyki* (Wilno 1816) oraz *Wpływ elektryczności na ekonomiją zwierzęcą czyli teoretyczny wykład doświadczeń i postrzeżeń wyciągniętych z rozmaitych sposobów elektryzowania jestestw żyjących w lekarskim względzie* (Wilno 1819). Pozostałe rękopisy nie zostały wydane.

PSB (J. Kamińska).

J. Bieliński: *Uniwersytet Wileński 1579–1831*, Kraków 1899–1900; tegoż: *Stan nauk matematyczno-fizycznych za czasów Wszechnicy Wileńskiej: szkic bibliograficzny*, Warszawa 1890; J. Kamińska: *Universitas Vilnensis 1703–1803*, Warszawa 2012.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)